

riam respiciat essentialiter, extensionemque habeat ex parte illius.

INTERMISSA OPERIS

RATIO, EJUSQUE SUPPLEMENTUM EX EODEM
AUTORE.

Hoc detinebatur studio immortalis animi assiduus indagator et assertor Pater Franciscus Soarius, dum persacrae paginae oracula, perque sacrorum Patrum scripta, ac naturalis rationis argumenta, in id unum enixa incumberet. Debet certe ad indubitandam veritatem undique stipandam, ipse ejus intuitus, deerat experientia: ergo secreto a mortalitate corporis animo, atque ad beatam illam (ut minime credimus formidolose) visionem evocatus, ipsa sui dissolutione expertus, apertoque intuitu contemplatus est, certius certo fuisse, quod dudum de immortalitate, et animo ipso, et calamo versasset.

Has ergo de anima posteriores curas, et si necdum primi libri argumentum compleverint, quod universa complecteretur, quæ ad ipsius animæ naturam attinerent (disputandum enim supererat primo de animarum subsistentia in corpore: secundo de earum inter se æquali, vel inæquali perfectione: tertio de origine, an ne per traducem, ut aiunt, vel per creationem potius fiant, idque ante corpora, vel tunc primo cum a generante perfecte disponuntur: quarto denique num pro hominum numero multiplicentur, vel potius in alia atque alia corpora demigrent). Hoc, inquam, inchoatum opus, ex iis commentationibus, quas Soarius juvenis quidem ætate, sed jam doctrina longævus auditoribus propinaverat, complendum censuimus, tum ut tantam invide mortis injuriam vindicaremus, lectorque haberet, unde desiderium mittigaret: tum etiam, quia prædicti commentarii per se dignissimi sunt qui lucem aspiciant, cum ipsius Soarii ingenium, methodumque quæm in aliis servat libris multum spirent, ac cum inchoato opere valde cohæreant: tum denique quod ea erat Soario mens, quam hausimus ex ore, ut in Metaphysico opere, atque tractatione de anima, tanquam in penu reponeret, que ludi magistri depromerent, suisque auditoribus multo sine labore exponerent. Neque vero a munere theologi doctoris alienum existimes, si ad philosophicas de anima quæstiones demittatur, cum iisdem prorsus S. Thomas primam sue sum-

mæ partem compleverit, adeo ut nec vegetantis animæ, aut vero sentientis, nendum intelligentis affectionibus discutiendis pepercere, optima scilicet ratione, quam ab ipso Soario in hujusc inchoati operis præludio discas: quo etiam fieri obiter, ut tandem aliquando intelligas, vix credi posse quale, ac quantum tam inde, in natura rerum perscrutanda acumen ingenii auctor ostenderit, quamque splendide instructus inter opinantum varietates discreverit: nisi forte (quod rei ipsius prudentes aestimatores subodorantur) delapsa e cœlo luce, a Patre luminum perfusus fuerit. Sed hæc idque genus plurima evulganda remittimus iis, qui de tanti viri dotibus, ac vitæ rationibus latius dicent. Quod vero subjectæ antiquioris lecturæ inscriptionem Disputationum et Quæstionum nominibus a Soario apposita, in libros et capita verterimus, boni consulat lector: inchoatum nimirum opus hac posteriori forma inscriptum, æquum fuit atque omnino necessarium stylo unigenio de cætero ut prosequeremur. Quapropter si in libris de Angelis, aut alio fortasse opere posthumo Soarii, hunc de anima tractatum Disputationum et Quæstionum, titulo citatum legas, typographorum ses-tinationi deputandum erit.

CAPUT XIII.

UTRUM SOLA ANIMA RATIONALIS SIT INDIVISIBILIS,
AN ETIAM SENSITIVA ET VEGETATIVA.

1. Prima assertio pro anima rationali fidei proxima.— Hæc quæstio pertinet maxime ad explicationem trium animarum, illarumque substantiæ, circa quam rem sit prima conclusio. Anima hominis est indivisibilis. Hæc sequitur evidenter ex dictis cap. 9, cum anima humana spiritualis sit. Unde conclusio si non de fide est, certe fidei proxima, ut docet D. Augustinus contra epistolam fundamenti, cap. 16 et 19, et epist. 22, t. 2, lib. 10, de Trinitate, cap. 7, t. 3, et 1. de Quantitate animæ, Chrysostomus, homil. 5, de Incomprehensibili Dei natura, t. 5, Gregorius Nissenus 2, de Anima, cap. 2, Tertullianus, l. 2, de Anima, S. Thomas, 1. p. q. 76, a. 8, latius 2, contra Gentes, c. 72, et de spiritualibus creaturis, a. 4, q. de Anima, a. 11. Consentient theologi omnes in 1, dist. 8, et in 2, dist. 6. Itaque etsi non est expresse definita, est tamen fidei proxima, quia fere evidenter sequitur ex definitionibus fidei, si enim est omnino spiritualis, debet esse indivisibilis, divisio enim provenit ab aliqua materialitate. Item si esset

CAP. XIII. AN SOLA ANIMA RATIONALIS SIT INDIVISIBILIS.

563

divisibilis, esset pars in parte, etc., ergo abscissa manu abscederetur pars animæ: vel ergo ea pars corrumpitur, vel manet. Primum aperte est contra fidem, anima enim rationalis est omnino immortalis, ac fere etiam secundum. Nam ubi quæso gentium, manet ea pars. Præterea habet ne illa intellectum, an non: habere enim non potest, alias intellectus quoque esset divisibilis, duoque intellectus partiales in anima darentur, manere autem sine intellectu multo est absurdius: ergo, etc. Imo Durandus in primo, dist. 8, q. 3, eadem fide credendum putat, animam rationalem esse indivisibilem, quam credimus esse spiritualem et immortalem.

2. Secunda assertio pro anima vegetativa negans.— Secunda conclusio. Animæ tantum vegetabilis extense sunt, ac divisibles. Quidam huic conclusioni refragantur, asserentes animas etiam plantarum esse indivisibilis, ut Nemesius, lib. de Natura hominis, c. 2. Marsilius Ficinus l. 1, 6 et 8, de Theologia Platoni, et tribuit Platoni, Amonio, Plotino et Porphyrio. Idem tenet Thienensis 2, de Anima, text. 22. Pompanatus quoque, l. 1, de Nutriendo et nutritio, c. 10, dicit esse rationalem opinionem, citans pro ea Hugonem Senensem, et Augustinum, lib. de Immortalitate animæ, c. ultimo. Hæc tamen sententia nullum habet pro se fundamentum, nisi quod sumi potest ex modo augmenti viventium, et ex termino, quem in quantitate habent: sed utrumque solutum est a nobis. Primum, in 1, de Generatione, ubi diximus ad augmentum vitale non esse necessarium indivisibilitatem animæ. Secundum vero 2, Physicorum, ubi ostendimus vegetabilia habere terminum, etiamsi habeant animas divisibiles: atque hæc est sufficiens probatio conclusionis: præser-tim, quia, ut diximus, opposita sententia nullum præterea habet fundamentum. Deinde conclusio patet experientia certissima: dividitur enim vitis, et utraque pars divisa vivit et nutritur postea: ergo pars animæ remansit in partibus divisis. Unde Aristoteles, lib. 2, de Anima, c. 2, text. 20, et lib. de Juventute et Senect., c. 4, ait plantarum animam, et quorundam etiam animalium actu quidem unam esse, potestate vero plures, ut pote quia secta vivunt. Denique vegetabilis formæ parum exceedunt perfectionem formarum non viventium, ac sunt nimis materiales: indivisibilitas autem multam arguit immaterialitatem: ergo, etc.

3. Tertia assertio pro anima imperfectorum

animalium.— Primum effugium.— Reducitur igitur quæstio ad animas sensitivas tantummodo, de quibus nonnulli asserunt omnes esse indivisibilis, ut citati auctores, et D. Augustinus, lib. de quantitate Animæ, cap. 31, ubi miratur maxime, quod animantis enjusdam imperfecti, quelibet pars divisa viveret, ac sentiret, conaturque explicare illius animam non fuisse divisam, sed quoniam adducta experientia rem concludit. Sitterta conclusio. Animalia imperfecta (annulosa vocant) habent animas divisibiles et extensas. Probatur propugnando ipsam experientiam, quia utraque talis animantis pars divisa vivat: quidam ergo occurunt illam tantum vivere, in qua remanet caput, aliam vero partem videri vivere propter vitales spiritus, qui in ea saliunt, et causant motum. Sed contra hanc fugam experientia etiam militat, scribit enim D. Augustinus supra, ob longum, ac multipedem vermiculum divisum tam velocius, ac expedite, secundum utramque partem sese movisse, ac si duo integra essent animalia, styloque puneta contorsisse se ad doloris locum et subdit: Tentavimus, qualenus id valeret, atque vermiculum, imo tam vermiculos in multis partibus concidimus, itaque omnes movebantur ut nisi a nobis factum illud esset, et comparerent vulnera recentia, totidem illos seorsim natos, ac sibi quemque rixisse crederemus: nulla ergo ratione negari potest, utramque, vel alteram partem vivere, cum motum suum efficiat. Eamdem experientiam adhibet Aristoteles, qui conclusionem positam tueretur primo de Anima, test. 67, 93 et 94, et lib. 2, text. 20, de longitudine et brevitate Vitæ, cap. 3, de Juventute et Senectute, cap. 1.

4. Secundum effugium varie expugnatur.— Alii occurunt, utramque partem vivere, non propter divisionem, sed corruptionem potius præexistentis animæ et introductionem duarum animarum in partibus divisis. At quo quæso modo potuerunt per solam divisionem duas animas tam cito produci: Item quæ introductæ denuo dicuntur, vel alterius sunt speciei cum præexistente, vel ejusdem, alterius esse obstat experientia: habent siquidem eosdem motus, et organisationem eamdem, tantumque differunt in magnitudine, quæ speciem non variat. Deinde non facile est ostendere quodnam agens materiam ad novi animalis generationem disponat. Si vero dicantur ejusdem: ergo ex corruptione individui unius sequitur alterius generatio speciei ejusdem, quod est impossibile. Ad hæc, si animal divisum corrumpitur, quia organa destruuntur

debita ad illius conservationem, certe non poterit introduci nova illius speciei anima.

5. *Effugium tertium multipliciter quoque obstruitur.* — Alii tandem respondent utramque partem vivere eadem anima, sed incredibile est formam adeo imperfectam informare materias loco distinctas, ac nullo modo unitas. Item si anima illa una esset, operationes unius partis impeditent alterius operationes, et velemens dolor unius debilitaret alteram: hoc autem constat non contingere: nulla ergo via potest effugi adducta experientia, atque adeo illa sola reddit conclusionem in philosophia certam. Accedit etiam, quod imperfektio, et materialitas praedictarum formarum abunde ostendit illas non superare adeo perfectionem aliarum materialium, ut fere spirituales et omnino immateriales, utpote indivisibiles existimari debeant.

6. *Brutorum etiam perfectorum animas divisibiles esse multi censent.* — *Primum argumentum pro hac sententia.* — *Secundum.* — *Tertium.* — *Quartum.* — Restat ergo quæstio de animantibus perfectis, ut equo, leone, et similibus, qua perfectam organisationem, et integratem omnium sensuum possident, distinctionemque membrorum principalium, prout in homine reperiuntur, nempe cerebri, cordis, etc. Ac de his multi asserunt habere etiam animas extensas et divisibiles. Ita Scotus, in 4, dist. 44, quæst. 1, art. 1, Durandus, in 1, dist. 8, 2 part. distinctionis, quæst. 3, n. 10, Capreolus, in 2, dist. 15, quæst. 1, ad ultimum contra ultimam conclusionem, Marsilius, in 2, quæst. 11, art. 1, et 1, de Generat., quæst. 11 et 12, Ægidius, in 1, dist. 8, 2 part., quæst. 5, Pompanatius supra, cap. 4, Petrus de Mantua, tract. de primo et ultimo instanti, Jandunus 2, de Anima, quæst. 6, Apollinaris, quæst. item 6, Saxonia 1, de Generat., quæst. 10 et 11. Probaturque primo, quia nulla est forma a materia pendens secundum esse, quæ non sit coextensa materiae, nam quid est aliud formam aliquam esse materialem, quam extensionem habere materialem et corpoream? Si autem e contra indivisibilis est omnino, quid illi deesse potest, ut sit immaterialis? Secundo arguitur. Omnis forma materialis educitur de potentia materiae: ergo tota educitur de tota materia et pars de parte: ergo habet partes: ergo et divisibilis erit. Prima consequentia probatur, quia aut educitur tota forma de tota materia, et tota de qualibet parte, aut pars de parte non primum: ergo secundum. Probatur minor primo, quia

impossibile videtur eamdem formam semel eductam de potentia materiae denuo fieri: ergo etiam erit impossibile formam, quæ tota educitur ex una parte, educi totam ex alia. Secundo assumo certam materiae partem, ex qua educi ponitur tota anima et argumentor sic. Tota anima ex vi actionis, quæ in illa parte fit, educitur: ergo impossibile est educi totam simul ex alia parte. Tertio in argumentatione horum viventium additur pars formæ: ergo est divisibilis. Antecedens probatur, quoniam alias forma, quæ antea erat, ad novam materiam migraret: hoc autem videatur esse proprium subsistentis et independentis formæ: maxime quod in decursu argumentationis poterit anima nullam jam habere illius materiae partem, quam in generatione acquisivit: non ergo educta fuit de potentia illius, quandoquidem ab illa non dependebat in suo esse. Quarto arguitur experientiis: nam animalia hæc saepè vivunt partibus præcipuis abscissis, refert enim Aristoteles 1, de Anima, textu 92, et de Juventute et Senectute, cap. 1, testudines absciso corde vivere, Commentator etiam 7, Physicorum, textu 4, refert, se vidisse progredientem arietem absciso capite, et ex Avicenna taurum per duos ivisse passus, absciso corde: ac similia refert Tertullianus, lib. de Anima.

7. *Qui doceant esse indivisibiles.* — *Primum fundamentum ex D. Thoma.* — *Fundamentum secundum ex Cajetano.* — Contrariam sententiam tradit S. Thomas, in q. de Anima, art. 10, et in 1, dist. 8, quæst. 5, art. 12, contra Gent., cap. 72, 1. p., quæst. 76, art. 8, ubi Cajetanus. Albertus item Magnus 1, de Anima, cap. ultimo, et lib. 2, cap. 7, D. Bonaventura, in 1, dist. 8, Astudillo 1, de Generat., quæst. 15, Javellus, quæst. 4. Eamdem indicat Aristoteles, de Juventute et Senectute, cap. 1., ubi postquam de animalibus imperfectis dixit esse quasi animalia multa natura cohærentia, subdit, *at quæ optima fabricatione constant, haud quaquam vicere dissecta queunt, quod eorum natura quam maxime potest una habeatur.* Fundamentum D. Thomæ sumitur ab experientia, nam sicut in homine una parte ablata, statim dissolvitur, ac moritur totum, ita qualibet animali perfecto accidit: ex hoc ergo colligendum videtur, eorum animas esse indivisibles, sicut est humana: nam si essent extensæ, et pars cohærens parti, posset quælibet separata et diversa cum parte materiae informatæ aliquo tempore conservari, minime autem potest: ergo signum est talem quam-

libet animam esse indivisibilem, quæ per se primum respiciat totum corpus, tanquam primum susceptivum, extra quod non potest conservari. Huic rationi addit secundam Cajetanus quod animalia hæc non augeantur per additionem formæ: ergo, etc. Probat assumptum. Quia quando aliquid crescit per additionem formæ, quanto magis crescit, tanto majorem virtutem habet, nam addita forma additur virtus: sed animalia perfecta in grandi mole constituta minores habent vires: ergo non nisi quia anima indivisibilis non potest tanto corpori dominari.

8. *Infirmatur primum fundamentum.* — *Infirmatur secundum.* — Verum hæc duo fundamenta non videntur firma. Ad primum enim dicetur, licet pars formæ sit in parte materiae, mori tamen illico partem abscissam, quia pars formæ pendet ex unione et influxu aliarum partium, sicut si absindatur pars minima viventis imperfecti, absindetur quidem pars animæ, quæ tamen non conservabitur, quod deficiat organisatio requisita. Ad secundum dicitur illud commune quoque esse animabus extensis, arbor enim, si nimium crescit, non tanta virtute fructificat: illud ergo provenit, non ex indivisibilitate animæ, sed ex magnitudine organorum, quæ non possunt tam facile applicari ad opus, nec sibi invicem deserire. Item, quia alimentum in tot, ac tam porrectas partes distributum minores vires illis præbet. Ac quia hæc D. Thomæ positio difficile intelligitur, fundamentaque facile solvuntur, multi etiam illius discipuli in hac parte ab ipso defecerunt. Alii negantes sententiam illam in re, defendunt in verbis, dicentes loqui D. Thomam de indivisibilitate physica, non quantitativa, quod tamen ei adversatur, ait enim prædictas animas non esse quantas per accidens, sed in qualibet parte totas æque, atque humanam. Neque tamen est, cur in hac parte D. Thomam deseramus, etsi pars altera satis probabiliter defendi valeat.

9. *Quarta assertio.* — *Præmittitur imprimis non esse impossibile formam materialem indivisibilem.* — Unde sit quarta conclusio. Animæ sensitivæ animalium perfectorum indivisibles sunt, et inextensæ, quæ est etiam D. Augustinus, 6, de Trinitate, cap. 6. Probatur primo, quia nulla est implicatio, quod haec proprietas conveniat formis dependentibus a materia: non est ergo impossibilis: ergo de facto convenit formis illis. Antecedens patet primo, quia a nullo assignatur implicatio, quod etiam patebit ex solutione argumen-

materialis et inextensæ : ergo datur tale medium non alibi certe, quam in his viventibus perfectis : ergo, etc.

11. *Secunda ratio ex variis experimentis.* — Accedunt experientiæ, primo, nam in hisce animalibus reperitur tanta fere consonantia organorum : ac tantus consensus inter illa, quantus in homine : habent enim certa organa ad virtutes singulas deputata : cerebrum ad virtutem cognoscitivam, ad vitalem cor, ad naturalem, seu vegetabilem hepar : atque inter has partes talem consensum, ut læso tactu cor moveatur, et si imaginatio apprehendat ut nocivum, imperet motum, quem illico pedes exequuntur : hic autem consensus tantus videtur ob identitatem animæ, quæ omnia gubernat ; identitas vero non est sine indivisibilitate : nam si esset divisibilis, quo quæso modo pars animæ, quæ in pede residet, cognoscit quod jubet pars, quæ est in capite, et illud exequitur : Ratio ergo tanti consensus ea est, quod tota anima in capite est, atque in pede. Alia experientia, quod etiam in his animalibus vehemens operatio unius partis impedit operationem alterius, ut grandis dolor tactus impedit actionem visus, quod non contingenteret, si diversæ partes animæ in diversis partibus viventis essent, posset enim altera sine alterius concursu operari : itaque licet una esset attenta, vel defatigata, altera non ob id defatigaretur, aut impediretur a suo munere, quæ sane experientiæ ideo magnam probabilitatem faciunt, quia ex nulla alia videatur melius colligi identitas principii, quam ex consensu, et consonantia potentiarum illius : neque vero similis consonantia in plantis visitur, nam licet una pars debilitetur, alia perfecte exequitur suam operationem, nisi forte sit media, per quam trahit alimento, quod est per accidens. In sectilibus quoque animantibus nihil tale reperitur : quod si aliquando puncta una parte movetur alia, ut puta cauda, non ita fit, quod una pars alteri obediat, sed potius id provenit ex continuatione partium cum quadam diffusione vitalium spirituum, qui causant motum, atque etiam ex imperfecta phantasia distenta per corpus, unde species sensibiles deferuntur ad partes, quæ moventur ; non sic autem in animantibus perfectis, ut de se patet. Tertia experientia. Habent animalia perfecta vim discernendi inter res duas simul propositas, agnus etiam si videat lupum simul et equum, discernit inimicum a non inimico, et ab uno fugit, non ab alio : accurrens quoque ad matrem discernit

superiorem partem illius ab inferiori, et ad hanc accedit ad sugendum, non ad aliam. Talpa etiam sine visu per tactum cognoscit filium, et discernit inter illum et alienum. Ex quibus plane indivisibilitas prædictarum animalium colligitur in hunc modum. Ad discernendum necesse est, ut qui discernit utramque partem cognoscat : ergo si equus, verbi gratia, discernit aquam frigidam a calida, necesse est ut principium cognoscendi utramque sit idem ; non quidem principium proximum, nempe tactus (potest enim manus dextera tangere frigidam, et sinistra calidam) : ergo saltem principium principale cognoscendi in utraque manu erit idem, atque adeo tota anima in qualibet manu. Si dicas, judicium illud esse in imaginatione, melius surget argumentum. Nam si imaginatio discernit inter apprehensa per sensus, certe idem est principium cognoscens has omnes res, et gubernans potentias.

12. *Fundamentum D. Thomæ, num. 7, allatum sustinetur.* — Hæc ergo omnia probabilem reddunt opinionem D. Thomæ, neque experientia, quam ipse adducit, est contemnenda, quod si tales animæ essent divisibles, non tam cito pars abscissa moreretur : si enim quæque pars habet suam partiale formam, et in quantitate sufficiente dividatur, non est, cur tantam dependentiam habere dicatur, ut nec per instans conservari queat : sic itaque divus Thomas intulit provenire hoc ex indivisibilitate animæ probabiliter.

13. *Ad primum argumentum in num. 6.* — *Ad secundum.* — Ad primum vero argumentum in contrarium respondet rationem formæ materialis absolute non consistere in extensione, sed in dependentia a subjecto materiali, hocque efficere, ut animæ, de quibus agimus, spirituales non sint. Ad secundum quidam respondent eam animam non educi de partibus materiae, sed a tota materia adæquate, quod ab illa tantum pendeat, et non a singulis partibus. Respondet tamen aliter totam educi de tota, et totam de qualibet parte, quam in instanti generationis informat : neque vero hoc est mirabilius, quam totam esse in tota materia, et totam in qualibet parte, nam sicut est in materia, ita fit. Sane quod hic difficultatem habet illud est, quomodo una, et eadem res sit tota in tota materia, et tota in qualibet parte. Quæ difficultas communis est, necessarioque, in humana forma admittenda : quod vero talis aliqua forma sustentetur a materia, parum, aut nihil difficultatis addit.

Unde ad primam impugnationem hujus seu probationem minoris negatur similitudo. Namque educi de potentia materiae transitus quidam est de non esse ad esse, quod est impossibile formæ jam existenti. At vero educi simul de non esse ad esse ex duabus partibus materiae cum illius materiæ adæquato concursu nullam implicationem affert, sed ostendit tantum, quod idem sit in duabus partibus simul, quod nihil vetat. Ad secundum die, unam esse ibi actionem totalem, qua ipsa anima sit in omnibus partibus.

14. *Ad tertium in eodem n. 6.* — Ad tertium : sicut sunt quædam formæ, quæ totæ pendent a tota materia, et pars a parte : aliae vero quæ existentes in materia, a tota illa separari possunt, ac per se subsistere, ita facile intelliguntur formæ mediae, quæ nec per se stare possunt, nec tamen necessario sunt affixæ determinatae parti materiae, sed paulatim possunt ex una in aliam succedere virtute sua, non tamen seipsas sustinere, quæ omnia eo magis rationi consonant, quo tales animæ reperiuntur distare magis ab imperfectione materiae, accedereque ad perfectionem nostræ animæ : naturale siquidem est, ut medium ipsum aliquid participet de extremis, et quo magis recedit ab uno, magis accedit ad aliud.

15. *Ad quartum ut respondeat Albertus.* — Ad experientias respondet Albertus, summa de homine, quæst. 2, art. 3, motus illos non provenire ab anima, sed ab impetu impresso nervis ratione violentiæ, quæ intervenit in separatione animæ a corpore : juvant etiam spiritus vitales, qui in nervis remanent per aliquam morulam, ac vim movendi conservant, quæ tamen experientia non in omnibus est necessario acceptanda, nam similes saepè observantur in homine, de quo constat habere animam indivisibilem. Est vero solutio clara, quando pars minor abscissa videtur vivere : attamen quando totum ipsum truncatum movetur, ut taurus sine capite (quod appellatur ab Aristotele colobum, seu mutilum, § Metaphysicæ, text. 27), tunc dici posset, admitti illud quidem mutilum aliquo tempore vivere, non propter divisionem animæ, sed quia tota anima potuit aliquantulum in corpore muto permanere : cum non adeo, neque ita pendeat vita a parte abscissa, ut primo instanti extinguatur. Atque his modis potest explicari, quod Aristoteles ait 3, de partib., c. 7, posse animal, truncato capite, aliquantulum moveri, propter quem locum Pompanatius, lib. 10, de Nutriente et nutritio, dixit omnem animam, etiam huma-

nam, secundum philosophiam, esse divisibilem, sed turpiter lapsus est et ex debili fundamento.

NOTATIO PRO PRÆCEDENTI ASSER-TIONE.

Sententiam hanc de indivisibilitate animæ perfectorum viventium, in quarta assertione positam, mutaret procul dubio ipse auctor, si inchoatum hunc tractatum, uti cooperat, ultimis curis limasset. Quippe jam olim in Metaphysica, hanc retractans quam prius dictarat, oppositam dixerat probabiliorem, disp. 15, sect. 10, n. 32. Imo hoc ipso in lib. cap. 2, n. 19, censuit probabiliissimam. Non erat tamen cur omnia plene prout ab eo accepimus non hic tibi, Lector bene-vole, immutata daremus, præsertim cum ea etiam sententia, quam hic defendit, probabilis certe sit, et in gratiam D. Thomæ suscepta videatur.

CAPUT XIV.

UTRUM EADEM ANIMA INFORMET OMNES, ET SINGULAS PARTES VIVENTIS.

1. *Pro parte negante argumenti.* — Hæc quæstio etiam pertinet ad explicandum animæ modum informandi. Cujus negativa pars vera apparet. Primo, quia in diversis membris, diversæ, imo contrariae reperiuntur dispositio[n]es, cor enim in excellenti gradu calidum est, cerebrum vero in excellenti frigidum : ergo non potest eadem forma eas partes informare. Secundo, quando pars absconditur, retinet eamdem formam substantialem, quam habebat in toto, non retinet autem animam totalem : ergo partiale aliam, quam etiam habebat. Major patet : tum quia non est a quo introducatur nova : tum quia abscissa pars potest reuniri : retinuit ergo eamdem formam. Tertio. In vivente quædam partes sentiunt aliae non sentiunt, sed vegetantur, ut ossa, aliae nec vegetantur, nec sentiunt, ut sanguis et capilli, incredibile autem appetit, quod una, et eadem forma tam diversos effectus causet : ergo, etc.

2. *Prima assertio bipartita pro anima divisi-bili.* — *Prior pars ostenditur.* — Præsens difficultas minor est in viventibus, quæ formas habent divisibiles et extensas, nam in illis tota forma est in tota, et pars in parte, atque adeo una est forma informans totum, quamvis